

Neděle s Radiem Praha - Štědrý den 1875

[2005-12-25] Autor: Vilém Faltýnek

Ted' je na řadě Štědrý den 1875. Nepůjde o výlet proti proudu času, i když tak trochu možná taky. Název Štědrý den v tomto případě odkazuje k melodramu Zdeňka Fibicha na text stejnojmenné balady Karla Jaromíra Erbena. Letopočet pak označuje rok premiéry melodramu. Letos o Vánocích, po 130 letech jej připomíná výstava v Českém muzeu hudby v Praze na Malé Straně. Vilém Faltýnek hovořil s autorkou výstavy Věrou Šustíkovou.

"Ta tradice začíná právě u Zdeňka Fibicha, který vnesl koncertní melodram do českého prostředí. To není český vynález, všichni němečtí romantici a velká jména, ať už to byl Liszt, Schumann, Schubert, Wagner, všichni pracovali na melodramech, ale do českého prostředí s tím přišel Fibich a úplně prvním jeho skladbou je právě Štědrý den na Erbena a je to zrovna v listopadu 130 let, kdy odezněla premiéra."

Proč dodnes oživovat toto dědictví romantismu?

"Já myslím, že dnes je to dědictví už jenom symbolické. Dnešní koncertní melodramy mají už úplně jinou podobu. zabíhají do jazzu, do populární hudby... Co je na koncertním melodramu zajímavé je právě to, že pracuje s mluveným slovem, nikoli se slovem stylizovaným. Vybírá si hotový text, nemusí to být vždycky báseň, může to být i próza nebo monolog. Takže není to s tím dědictvím romantismu, i když, nejmladší skladatelská generace je velmi romantická. Překvapivě."

Zdeněk Fibich

Říkala jste, že melodram vznikl v listopadu 1875...

"To měl premiéru. On vznikl už o vánocích 1874. Proto zřejmě si Fibich vybral tuto báseň. Jednak proto, že je vánoční, jednak proto, že ji chápal velmi osudově. To kolo osudu je tam v hudbě ještě vypíchnuto, a on byl v takové životní situaci, kdy mu zemřela žena, zemřelo první z dvojčat a zůstal s malou churavou dcerkou sám. Byl to velmi mladičkový skladatel, existenčně ještě nezakotvený a zřejmě hledal oporu v Erbenově básni."

Petra Doležalová studuje hereckou konzervatoř a letos s melodramem Štědrý den zvítězila v soutěži v přednesu koncertního melodramu. Čím ji tento žánr oslovuje?

"To je prostě něco úžasného, jak ta hudba doplňuje a vyjadřuje text. Víím, že asi na to moc mladých lidí chodit nebude, ti mají dneska jiné zájmy, ale mě to baví. Víím, že je hloupé říct, nevím proč, ale vysvětlit to nedokážu."

Petra Doležalová přednesla Štědrý den za doprovodu klavíristy Jiřího Pakandla na zahájení výstavy Štědrý večer 1875. Co expozice návštěvníkům nabízí? Hovoří Věra Šustíková:

"Výstava je koncipována tak, aby si tam každý odborník našel něco zajímavého, ale přitom aby navodila celkovou atmosféru vánočního poklidu a aby i laik, který sem přijde si z výstavy něco odnesl. Nejprve vstupujeme do oblasti, kde je Štědrý den pojednán v literatuře a tato část je věnována Karlu Jaromíru Erbenovi a jeho Štědrému dni ze sbírky Kytice. Potom jsme se inspirovali výtvarnou podobou sbírky a vytvořili jsme jakousi galerií obrazů, které spodobňují Štědrý den.

Centrem pozornosti by pak měla být část hudební, kde jsou rukopisy zdeňka Fibicha k tomu prvnímu koncertnímu melodramu. tam je potom přechod do části národopisné a trochu laické, která vytváří tu vánoční atmosféru. Jsou zde vystaveny stolové betlémy, které byly v 19. století v domácnostech běžné, je zde navozena atmosféra jakési vánočně vyzdobené domácí kaple. Posledním, celkovým exponátem je selská světnička z roku 1875 vyzdobená dobově jako v době adventu a snažili jsme se ji udělat tak, jak ji Erben jakožto národopisec věrně popsal v té básni Štědrý den."